

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מורן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ו שנת ה'כ"ב לעלון
פרשת חקת הפטרה ויפתח הגלעדי
כניסת השבת: 19:30
יציאת השבת: 20:21
לשיטת רבנו תם: 21:17

גיליון מס' 991

בא"ל קולאים שמש קורי

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - ביאורים לפרשה

הפרה האדומה מבטאת את החוק שבתורה, מצווה שאין בה הבנה שכלית כלל. מצוות התורה נחלקות לשלושה סוגים: משפטים - מצוות שכליות, שאדם היה מקיים מעצמו אף ללא ציווי. עדות - מצוות שהשכל יכול להבין לאחר שניתנו, וחוקים - מצוות שלמעלה מן ההבנה. בתוך החוקים עצמם, פרה אדומה עומדת במדרגה בפני עצמה - זאת חקת התורה - היא החוקה של כל התורה כולה.

שאר החוקים - כמו טומאה וטהרה או שעטני - למרות שאינם מובנות, אפשר לתת בהם היגיון כלשהו. אבל בפרה אדומה כל פרט ופרט מנוגד לשכל: היא נקראת חטאת אך אינה קרבן, נעשית מחוץ למחנה, והעוסקים בה נטמאים בעוד שהיא מטהרת אחרים. כדי לקיים חוקה כזו, אדם נדרש לקבלת עול מלכות שמים מוחלטת, כי זו מצווה שמבטאת את הרצון האלוהי בטהרתו, ללא כל הבנה אנושית. חוק זה לא נגמר בפרה אדומה, אלא משפיע על כל המצוות. שהרי לא כתוב זאת חוקת הפרה, אלא זאת חוקת התורה - כי היא מגלה שהיסוד של כל המצוות, גם אלו שנראות מובנות, הוא רצונו הפשוט של הקב"ה, שלמעלה מן השכל. (ראה בזבחים ס:ז).

דרכי טהרה

וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים, ואחר יבא אל המחנה, וטמא הכהן עד הערב (יט, ז)

כיצד אדם נטהר מהחטא? הפסוק מבאר את תהליך הטהרה הרוחנית הנדרש מאדם המבקש להתקרב לעבודת ה' (ראה זבחים קה), ויש שפירשו בדרך רמז: בגדיו רומזים לבגידה - המרידה במלכות שמים שגרמה ללכלוך בגדי הנשמה. יהודי לא מוכן להישאר במצב הטומאה, ורצונו לעלות לדרגת כהן ולהיות עובד ה', אבל הוא זועק מעומק הלב: איך? כיצד ניתן להיטהר?

התורה מעודדת: אכן כל ההתחלות קשות, אך אל תתייאש מהניסיונות והנפילות שבדרך. ראשית, עליך לכבס את הבגדים, במובן של ניקוי הלכלוך הרוחני של החטא, וזאת באמצעות מים - לימוד התורה.

כאשר תתמיד בתורה, תוכל לבוא אל מחנה הקדושה. ובזכות מאמץ ויגיעה יוכל האדם לטפס עד לשיא - הרגשת מתיקות ועריבות בקבלת עול מלכות שמים, הנרמזת במילים עד הערב מלשון עריבות, כי הדביקות בה' מתוקה מדבש.

לשון שמחה

והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי (כא, ט)
התורה נקטה בלשון שמחה, דאין והיה אלא לשון שמחה!

כיון שהי"ת אמר והיה כל הנשך וראה אותו וחי - לכן אם היה חולה מסיבה טבעית והיה קרוב למיתה, אם נשך אותו נחש והביט אל נחש הנחוש היה מתרפא ושב לאיתנו. לכן, לשון היה שמחה לאותו אדם שנשך אותו הנחש, ועל כן כתוב והיה שהוא לשון שמחה ולא ויהי שהוא לשון צער כמובא במסכת מגילה (י:).

עטרת פז - עמך עורך

הנה כתיב בפרשתנו: זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר יט, יד). ואינא בגמרא במסכת ברכות (סג.) בפשיטות נוקבת: אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה. ויש להבין, מהו ענין זה של 'מיתה' באהלה של תורה? וכי התורה הקדושה, אשר עליה נאמר וחי בהם ולא שימות בהם, מבקשת מן האדם לאבד את עצמו? אלא ודאי שאין הכוונה למיתה כפשוטה, אלא להפקעת כל רצונותיו ותאוותיו של האדם למען התורה. כדי לקנות את התורה באמת, נדרשת מן האדם התמסרות המבטלת וממיתה את כל נגיעות העולם הזה וישותו העצמית, ומשעבדת את כל כוחות הנפש אך ורק לשאיפת השלמות. והנה, מצינו לחז"ל עוד שם בגמרא (ברכות סא:): מאמר תמוה הדורש ביאור רב: לא נברא העולם אלא לאחאב בן עמרי ולרבי חנינא בן דוסא. לאחאב בן עמרי - העולם הזה, ולרבי חנינא בן דוסא - העולם הבא. ודבריהם ז"ל קשים כגידים: בשלמא לגבי רבי חנינא בן דוסא, הדברים מובנים ומאירים כצהרים, לעשיית רצון אביו שבשמים בקדושה ובפרישות מוחלטת, מבלי להביט כלל על ענייני העולם הזה החולף.

כמבואר בגמרא במסכת תענית (כה:), שהיו רבי חנינא ואשתו הצדקת סובלים חרפת רעב ממש, ומסתירים דלותם מעיני הבריות כדי שלא ליהנות ממתנות בשר ודם, פעם אחת נכנסה שכנתה לבית, ונבוכה אשת רבי חנינא ונסתרה בחדר הפנימי מפני הבושה. נעשה להם נס מן השמים, ונתמלא התנור לחמים משובחים וקערת הלישה נתמלאה בצק, עד שקראה השכנה בקול: "בואי, רדי את הלחם שלא ישרף!". הרי לנו מודל של התמסרות מוחלטת ושאיפה קיצונית אל התכלית הרוחנית, ללא שום פשרות וויתורים.

אולם, מאידך גיסא, כיצד ניתן לומר על אחאב בן עמרי, שהיה מלך רשע והחטיא את הרבים בעבודה זרה, שלמענו נברא העולם הזה? מהו ה'שבח' שמצינו ברשע כזה, שחז"ל מעמידים אותו בשורה אחת, כביכול, עם עמוד העולם רבי חנינא בן דוסא? מבארים רבותינו, כי עומק דרשת חז"ל מגלה לנו יסוד עצום בנפש האדם: אחאב בן עמרי, אף שהיה מומר לכל התורה כולה, החזיק בתכונה נפשית יסודית אחת השאיפה המוחלטת והקיצונית אל המטרה! צונו ושאיפתו של אחאב היו נתונים לעולם הזה בלבד, אולם הוא לא עשה זאת לחצי שיעורין. הוא הלך עם תאוותיו ושאיפתו זו עד הסוף, ללא היסוסים, ללא עכבות וללא פשרות. הוא הטביע את כל ישותו במטרתו, ולכן מצד הגדרת כוח השאיפה, הוא הגיע לקצה התחתון של העולם הזה, כשם שרבי חנינא הגיע לקצה העליון של העולם הבא.

התורה דורשת את כל האדם, את כל השאיפות, ואת כל כוחות הנפש. רק מי שמשליך את נפשו מנגד, וממית את רצונותיו הגשמיים בתוך אהלה של תורה הוא זה שיוצא לכתרה של תורה ולחיי העולם הבא.

שבת שלום, העורך

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי – הלכות תפלה

א) כשהוא מתפלל או קורא קריאת שמע, לא יאחוז בידו תפילין וספרי קודש, מפני שלבו עליהם שלא יפלו ויבואו לידי בזיון, וממילא אינו יכול לכוין. וכן לא יאחוז דבר שאם יפול מידו ישבר או יתקלקל, כגון כלי העשוי להשבר אם יפול, או ככר לחם. והעושה כן אין תפלתו נשמעת. ועל כל פנים בדיעבד אם עבר והתפלל כשתפילין בידו, יצא ידי חובת התפלה, ואין צריך לחזור ולהתפלל. ואמנם אם עבר והתפלל כשספר קודש בידו, וכדומה, ובגלל זה לא יכל לכוין בתפלה אפילו לא בברכה הראשונה, וידוע שאם יחזור עתה להתפלל יוכל לכוין, רשאי לחזור ולהתפלל, ויאמר קודם שהוא מתפלל בתנאי של נדבה.

ב) המתפלל ברכבת וכדו' וירא פן יגנבו לו התפילין, אפשר להקל שיתפלל ויאחוז את התפילין בידו. ואמנם אם הדבר מפריע לו לכוין, יתפלל מיושב, ויאחוז התפילין בידו. שבכהאי גוונא יכול לכוין יותר. ואם חושש שיגנבו ממנו את התיק של הטלית והתפילין, או איזה חפץ שיש אצלו, יקשרם בחגורתו.

ג) אסור לאחוז תינוק בידיו בשעת תפלת שמונה עשרה. ומכל מקום מנהג טוב להביא קטנים לבית הכנסת להתפלל. ורק קטנים יותר מדאי יש להמנע מלהביאם, כדי שלא יבלבלו את השומעים. ואם עבר והביא את התינוק לבית הכנסת, יש לו להשיג עליו שלא יפריע למתפללים.

ד) מותר לאחוז בידו סידור תפלה או מחזור בעת שמתפלל, הואיל ואוחז את הסידור לצורך תפלה עצמה לא נטרד מכוונתו. והדבר דומה לנוטל בידו לולב (בסוכות) ומתפלל, דמאחר ונטילת הלולב היא לשם מצוה, אינו נטרד בכך. ואמנם כיום המנהג פשוט שאין אוחזים בלולב בעת תפלת שמונה עשרה.

ה) מה שהמציאו לאחרונה, שיש את כל נוסח התפלה בתוך מחשב כים קטן, מעיקר הדין מותר להתפלל תפלת שמונה עשרה מתוך מחשב זה, ואין חוששין שלא יוכל לכוין בגלל שחושש על המחשב שיפול מידיו, שעד כאן לא אסרו להתפלל כשיש חפץ יקר בידו אלא באופן שהחפץ מפריע לו בכוונה, אבל אם מתפלל מתוך אותו חפץ, אף שהוא יקר וחושש פן יפול מידו, מכל מקום אין זה שונה מהמתפלל מתוך סידור עור יקר ערך, דכיון שעוסק בתפלה מתוך חפץ זה אין בזה חשש שימנע מלכוין.

ו) אם נפל ספר קודש לארץ והדבר מטרידו לכוין בתפלה, רשאי לעקור ממקומו אף באמצע תפלת שמונה עשרה ולהגביה את הספר מהארץ.

ז) וכן אם ראה התפילין של חבירו ביד תינוק ועומד להפילם, ואינו יכול לכוין, יכול להפסיק ולפסוע לפניו לקחת מידיו את התפילין ולחזור למקומו. אבל לא יפסיק בדיבור.

ח) וכן אם התחיל להתפלל בעל פה ובאמצע תפלתו התבלבל ואינו יכול להמשיך, מותר לו לעקור ממקומו ליקח סידור ולהמשיך התפלה מתוך הסידור. וכן אם באמצע התפלה הוצרך ליקח את משקפיו לצורך התפלה, רשאי להתעסק בזה ולהרכיב את משקפיו. אולם לכתחלה קודם התפלה יסדר מקומו ומשקפיו, כדי שלא יצטרך להפסיק באמצע תפלת שמונה עשרה.

ט) סומא המתפלל תפלת שמונה עשרה, ובאמצע התפלה הרגיש שנפל ספר קודש לארץ, אף שאינו רואה את הספר, אם הדבר מבטלו מלכוון בתפלה, מותר לו לעקור ממקומו כדי להרים את הספר.

י) המתפלל וכובעו נפל באמצע תפלת שמונה עשרה, ונשאר בכובע קטן, אלא שמתבטא ברבים להשאיר כך, גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה, ומותר לו ללכת וליטול הכובע וללבושו. ובפרט אם הדבר מפריע לו לכוין בהמשך התפלה.

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

בעיצומו של יום הכיפורים שנת התש"ו הגיע הגנרל האמריקני דווייט דייוויד אייזנהאואר לביקור במחנה העקורים 'פלדאפינג' – מחנה צבאי נטוש בו אוכלסו בו כמעט 6,000 ניצולי שואה ופליטים. כאשר הגיע למחנה יצאה לקראתו משלחת מראשי הפליטים, וביניהם כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז בעל שפע חיים זצוק"ל, אשר כידוע פעל רבות לקומם את שארית הפליטה ולהפיח רוח חיים באודים העשנים.

בפמלייתו של אייזנהאואר היה גם קצין יהודי בשם הרב סילבר (זילבר), מתלמידי ישיבת תורה ודעת, אשר שימש כמתורגמן בין הרבי לבין אייזנהאואר.

סיפר הרב סילבר: בשלב מסוים ניתן היה להכיר על פני המצביא הוותיק אותות התרגשות... הוא פנה אלי בסבר פנים רציני, שאומר לרבי שהוא מבקש ממנו ברכה אישית. ואכן העניק לו הרבי את ברכתו: **זכות אשר זכה להציל את העולם ורבבות יהודים מידיהם האכזריות של חיילות הגרמנים, יוכהו ה' יתברך לעלות מעלה מעלה ולהגיע למשרה הכי רמה בארצו.**

לידו של אייזנהאואר עמד הגנרל ג'ורג' סמית' פטון הבן שר"י, מפקד החזית האירופאית של הצבא האמריקאי, ולאחר הניצחון המושל הצבאי של האזור, שהיה ידוע בדעותיו והתבטאויותיו האנטישמיות הקיצוניות. כאשר שמע את הברכה החשובה שקיבל אייזנהאואר, ביקש גם כן לקבל ברכתו של הרבי.

כאשר תרגמתי לרבי את בקשתו, ענה הרבי: **עד זאל איינעמען א מיתה משונה?!** (שתהיה לו מיתה משונה!). אמרתי לרבי: וכי איך אני יכול להגיד לו דבר כזה? ענה לי שוב הרבי בהדגשה את אותו הנוסח. הייתי במבוכה גדולה, אבל בזכותו של הרבי נתן הקב"ה בפי תרגום דו-משמעי: **הרבי אומר שתזכה לפרסום גדול ושמן יחקק באבן לנצח** (באנגלית יש לזה משמעות חיובית, בלשון אידיש בדיוק הפוך...).

ההיסטוריה שהתרחשה במקדם ובמאוחר, מלמדת אותנו עד כמה לא נפלה שורה אחת ארצה מאותה 'ברכה' ומאותה 'קללה' ששיגר הרבי מצאנז זי"ע לשני האישים:

שבע שנים לאחר מכן נבחר הנשיא דווייט דייוויד אייזנהאואר ברוב קולות לשמש כנשיאה ה-34 של ארצות הברית וזכה להגיע למשרה הכי רמה בארצו.

מספרים שבמסיבה ההתרמה הגדולה (דינר) שנערכה בארה"ב על ידי ועד הנאמנים של 'מרכז רפואי צאנז בשנת התשס"ב, הוזמן לנאום כאורח, השגריר מקסוול ראאב, מי ששימש בזמנו כמזכיר ממשלתו של הנשיא אייזנהאואר, ובדבריו סיפר את אשר שמע לא אחת מפיו של הנשיא, שהוא זכה לקבל ברכה מרב יהודי שבירכו שיוכה לטפס עד למשרתו.

ובאשר לרשע ג'ורג' סמית' פטון הבן – לא חלפו שבועיים ימים מאז, וכבר החל הוא ליפול בדרכו אל מיתתו המשוונה. היה זה ביהושענא רבה' של אותה שנה, כשלאחר ראיון אנטישמי במיוחד שהוא העניק לעיתון ה'ניו יורק טיימס', גער בו הגנרל אייזנהאואר קשות, משהתפתח ביניהם שיח קולני, מיהר אייזנהאואר לפטרו ממשרתו הבכירה ולהורידו לדרגה צבאית נמוכה בהרבה.

אבל בכך מפלתו רק החלה: ביזאת חנוכה' של אותה שנה נפצע הרשע אנושות בתאונת דרכים כשנהג ברכבו האישי והתנגש בעוצמה רבה במשאית צבאית. הנוסעים האחרים ונהג המשאית נפצעו באורח קל מאד, אולם פטון הרשע נפצע כאמור אנושות. פציעתו הביאה אותו לשיתוק מידי מצווארו ולמטה, וכעבור שלשה עשר יום, הוא מת מפצעיו במיתה משונה... כן יאבדו וכו', ובאבוד רשעים רינה.

לע"נ דודי רבי טל כהן בן פורטונה ז"ל
לע"נ ה"ה יוסף (יוסי) ללוש בן עליזה ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמי) גניש בן חותה ז"ל
לע"נ מרת אושרית ברדה ז"ל בת ירדנה שתחי'
לע"נ מרת דוריס לוי בת סוזט ז"ל

